

bylage 9.

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan flora en fauna

Speelbos Sijsjesberg te Huizen

Rapportnummer 21-0073

www.starobv.nl



Quickscan flora en fauna

Speelbos Sijsjesberg te Huizen

April 2021

Rapportnummer: P21-0073

Opdrachtgever: Goois Natuurreservaat

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl



Veldonderzoek: I. Lustenhouwer

Auteur: S. van Lierop

Kwaliteitscontrole: M. Dekker

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Geldigheid onderzoek.....	3
1.4	Zorgplicht.....	4
1.5	Leeswijzer.....	4
2	Plangebied	5
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	5
2.2	Voorgenomen plannen	7
3	Methode	8
4	Natuurwaarden	9
4.1	Beschermde gebieden.....	9
4.2	Beschermde soorten	11
4.2.1	Flora.....	11
4.2.2	Vlinders en libellen	12
4.2.3	Kevers en weekdieren	13
4.2.4	Vissen	14
4.2.5	Amfibieën en reptielen.....	14
4.2.6	Vogels.....	16
4.2.7	Zoogdieren.....	18
5	Conclusies	20
5.1	Beschermde gebieden.....	20
5.2	Beschermde soorten	20
5.3	Advies en aanbevelingen	23
	Geraadpleegde bronnen	25

Bijlagen

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Goois Natuurreservaat is voornemens net ten westen van Huizen het Speelbos Sijsjesberg te realiseren. Hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging te worden doorgevoerd. Ten behoeve van de planologische procedure is het noodzakelijk een quickscan flora en fauna uit te voeren. Door middel van de quickscan wordt in beeld gebracht of de ontwikkeling in strijd is met de natuurwetgeving en hoe eventuele strijdigheid met de wet voorkomen kan worden.

1.2 Doel

Het doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming en gebiedsbescherming is sinds 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) van belang. Daarnaast is gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen EHS genoemd). In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek stelt de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming vast. Tevens beoordelen we op welke wijze en in welke mate de voorgenomen ontwikkeling invloed kan hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van de resultaten kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: "Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recentier zijn.". Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

1.4 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook de niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies, adviezen en vervolgstappen uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied ligt ten noorden van Zwembad Sijsjesberg (Ericaweg 24) aan de zuidwestrand van Huizen. Het plangebied bestaat uit een bosgebied met een open structuur en veel jonge opslag. Aan de noordzijde van het plangebied zijn holtebomen en bomen met loshangende schors vastgesteld. Aan de westzijde van het plangebied gaat het bos over in een heidevegetatie.

De ligging van het plangebied in de ruimere omgeving is weergegeven in figuur 1. De globale begrenzing van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. Op pagina's 6 en 7 is een foto-impressie van het plangebied opgenomen.



Figuur 1. Ligging plangebied (gele cirkel) (bron achtergrond: PDOK Viewer)



Figuur 2. Globale begrenzing van het plangebied Speelbos Sijsjesberg (rode lijn) (bron achtergrond: PDOK Viewer)



Foto 1: Jonge opslag in het plangebied



Foto 2: Jonge opslag in het plangebied



Foto 3: Klein hol



Foto 4: Holtebomen in het plangebied

2.2 Voorgenomen plannen

De initiatiefnemer is voornemens om het bos in het plangebied in te richten als speelbos. Het bestaande bosgebied zal worden ingericht met een knuppelbrug, stapstammenpaden en een rolstoelpad. Daarnaast wordt een waterpartij gegraven. Aan de westzijde en de zuidzijde worden entrees gemaakt. Momenteel wordt het gebied rondom het toekomstige speelbos recreatief gebruikt door bewoners en de BSO.



Figuur 3. Voorlopige schets van het Speelbos.

Om het plangebied als zodanig in te richten dient vegetatie te worden weggehaald, struiken te worden gesnoeid, een (verhard) rolstoelpad te worden aangelegd en een waterpartij te worden gegraven.

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de websites Vlinderstichting.nl, Waarneming.nl, EIS-nederland.nl, Zoogdiervereniging.nl en Verspreidingsatlas.nl en diverse verspreidingsatlassen.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en het Natuurnetwerk Nederland in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle op de locatie aanwezige habitats zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze habitats vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de habitats zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van hollen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige habitats zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking en expert judgement is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Ook is gekeken of binnen het plangebied invasieve exoten voorkomen.

Een veldbezoek voor een quickscan flora en fauna is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van het veldbezoek het voorkomen van beschermde soorten niet per definitie is uit te sluiten.

De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 23 februari 2021 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: licht bewolkt, droog, windkracht 3 en circa 11 °C.

4 Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Uit de kaartendatabase van de provincie Noord-Holland blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op circa 2,0 kilometer afstand ten noorden van het plangebied ligt, zie figuur 4. Dit betreft het Natura 2000-gebied Gooi- en Eemmeer.



Figuur 4: Ligging Natura 2000-gebied Gooi- en Eemmeer in groen aangegeven (bron www.natura2000.nl)

Effectbeoordeling

Doordat het plangebied buiten het Natura 2000-gebied ligt, kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Gezien de afstand tot het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied en de kleinschalige aard van de voorgenomen werkzaamheden is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten ontstaan op Natura 2000-gebied als gevolg van effecten van verdroging, versnippering, mechanische en optische verstoring door licht, geluid en trilling door de voorgenomen plannen.

Als gevolg van de werkzaamheden in het plangebied zal sprake zijn van stikstofemissie. Depositie van stikstof op Natura 2000-gebieden kan negatieve effecten tot gevolg hebben op de natuurwaarden. Redelijkerwijs zijn geen negatieve effecten te verwachten door stikstofuitstoot ten gevolge van uitvoering van voorgenomen plan vanwege de kleinschaligheid van de werkzaamheden. Negatieve effecten ten gevolge van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zijn echter alleen uit te sluiten middels een AERIUS-berekening.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in de provincie Noord-Brabant bestaande uit het Rijksdeel en het Provinciaal deel) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland.

Het plangebied ligt in het NNN-gebied Gooi Noord (A17). De kernkwaliteit “stuwwal met afwisselend bos- en heidelandschap” en bijbehorende actuele en potentiële natuurwaarden van het NNN-gebied Gooi Noord die van toepassing zijn op het plangebied bestaan uit Dennen-, eiken- en beukenbos (N15.02) met de vereiste abiotische kenmerken relatief voedselarm, onbemeste bodem en oude (onverstoorde) bodem met (micro)reliëf. De vereiste ruimtelijke condities bestaan uit beslotenheid, rust (beperkte menselijke aanwezigheid), stilte en donkerte. De ligging van het plangebied in het NNN is weergegeven in figuur 5 en 6.



Figuur 5. Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van het NNN (bron: provincie Noord-Holland)



Figuur 6. Ligging plangebied (rood omkaderd) in het NNN (bron achtergrond: provincie Noord-Holland)

Effectbeoordeling

Bij uitvoering van voorgenomen plan treden mogelijk negatieve effecten op de vereiste ruimtelijke conditie rust (beperkte menselijke aanwezigheid) en stilte ten gevolge van toename van menselijke activiteiten.

Mitigerende maatregel

Om mogelijke negatieve effecten in te schatten is een “nee, tenzij-toets” noodzakelijk.

Conclusie

Gezien de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (2,0 kilometer) is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten van verdroging, versnippering, mechanische en optische verstoring en verstoring door licht, geluid en trilling ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen. Een effect als gevolg van stikstofdepositie is niet op voorhand uit te sluiten. Derhalve dient een AERIUS-calculatie te worden uitgevoerd.

De voorgenomen plannen leiden tot een verhoging van de geluidsbelasting in het plangebied, en kunnen hierdoor een negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Om mogelijk negatieve effecten in te schatten is een “nee, tenzij-toets” noodzakelijk.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of het nemen van mitigerende maatregelen nodig is.

4.2.1 Flora

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat binnen 1 kilometer van het plangebied glad biggenkruid (§3.3 Wnb) is waargenomen.

Glad biggenkruid is een soort van hakvrucht- en zomergraanakkers op kalkarme, al dan niet lemige zandgrond. Het komt in de akkers vooral voor in de randen, die minder intensief worden bewerkt of waar het gewas minder dicht staat. In zuidelijke streken komt het ook voor in open grasland, maar in Nederland is het vrijwel tot akkers beperkt. Daarnaast is het in kalkarme, open duingraslanden en zandplaten op de Maasvlakte te vinden.

In het plangebied zijn nauwelijks open zandige gebieden aanwezig. Alleen de bospaden en stukken open zand in het bos kunnen als zodanig worden geclassificeerd. Glad biggenkruid groeit echter niet op deze plekken. De aanwezigheid van deze soort in het plangebied is hierdoor uit te sluiten.

4.2.2 Vlinders en libellen

Vlinders

Uit gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat binnen een afstand van vijf kilometer van het plangebied aardbeivlinder, bruine eikenpage, duinparelmoervlinder, grote parelmoervlinder, grote vos grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavlinder en zilveren maan alle (§3.3 Wnb) zijn waargenomen.

- + Aardbeivlinder is een zeldzame en bedreigde soort die leeft op graslanden, zowel vochtige als droge terreinen met een afwisseling van lage en hoge vegetaties. De waardplanten van deze soort zijn tormentil en dauwbraam.
- + Bruine eikenpage is een vrij zeldzame standvlinder die lokaal voorkomt op de hogere zandgronden in het binnenland, de duinen en Zuid-Limburg. Waardplant voor de rups is (zomer)eik. De soort komt voor in bosranden, open bospaden, eikenhakhout, kapvlakten in eikenbossen en jonge eikenaanplant.
- + Duinparelmoervlinder is een zeldzame en bedreigde soort die vooral voorkomt in de duinen van Noord-Holland en op de Waddeneilanden. De waardplanten van deze soort zijn vooral duinviooltje en hondsviooltje. De vlindersoort leeft in open duingraslanden, vochtige duinvalleien, schrale graslanden en droge kruidenrijke heide.
- + Grote parelmoervlinder heeft een groot leefgebied nodig met viooltjes en ruige plekken, en komt vooral nog voor op de Hoge Veluwe en de Waddeneilanden. De waardplanten voor de rupsen zijn diverse soorten viooltjes.
- + Grote vos is een zeldzame en kwetsbare soort die voorkomt in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De waardplanten van deze soort zijn vooral iep, maar ook zoete kers en sommige wilgensoorten.
- + Grote weerschijnvlinder is een tot voor kort zeldzame (nu een niet bedreigde) standvlinder die voorkomt in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. De waardplant van deze soort is vooral boswilg, soms grauwe wilg.
- + Kleine ijsvogelvlinder is een kwetsbare standvlinder die in het zuidwesten van Nederland voorkomt in gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. De waardplant van deze soort is wilde kamperfoelie; soms rode kamperfoelie of gecultiveerde kamperfoelie.
- + De kommavlinder is een vrij zeldzame en bedreigde standvlinder die voorkomt op droge, schrale open graslanden, duinen en gevarieerde heide. De waardplant voor de rupsen is kleine polletjes van schapengras; soms ook andere zwenkgrassen, buntgras en struisgras.
- + Zilveren maan is een zeldzame vlinder, die op de vliegplaatsen echter in grote aantallen kan voorkomen. De waardplanten voor de rups zijn vooral moerasviooltje; in duinen ook duin- en hondsviooltje. De vlinder komt voor op natte tot vochtige, schrale graslanden en bloemrijke hooi- of rietlanden.

Aardbeivlinder, duinparelmoervlinder, grote parelmoervlinder, grote vos, grote weerschijnvlinder, kommavlinder en zilveren maan komen in het plangebied niet voor door het ontbreken van geschikte waardplanten in het plangebied. Kleine ijsvogelvlinder heeft nattere habitats nodig dan de habitats die aanwezig zijn in het plangebied. Ook deze soort wordt niet in het plangebied verwacht. De bruine eikenpage gebruikt vergelijkbaar habitat als het habitat dat gevonden wordt in het plangebied. Echter, door een gebrek aan omvangrijke zoom en mantelvegetaties ontbreekt het in het plangebied aan geschikte waardplanten (kleine eikjes in de zoom en mantelvegetatie) waardoor de soort op dit moment nog uit te sluiten valt.

Libellen

Uit de gegevens van de NDFF en De Vlinderstichting blijkt dat binnen een afstand van vijf kilometer van het plangebied noordse winterjuffer (§3.2 Wnb) is waargenomen.

- + De noordse winterjuffer is een libellensoort van laagveenmoerassen en petgaten. De soort plant zich voort tussen lisdodde en riet, en overwintert in beschutte plekken zoals heideveldjes en pijpenstrovegetatie

Binnen het plangebied is geen permanent oppervlaktewater aanwezig en daardoor ontbreekt het aan geschikt voortplantingshabitat voor libellen. Het voorkomen van essentieel habitat van (beschermde) libellen in het plangebied is uit te sluiten.

4.2.3 *Kevers en weekdieren*

Volgens de gegevens van de NDFF en EIS Nederland komen geen beschermde kevers en weekdieren voor in de omgeving van het plangebied. Voor de beschermde kevers en weekdieren zijn weinig verspreidingsgegevens bekend, daarom wordt in deze paragraaf van alle beschermde kevers en weekdieren beoordeeld of ze in het plangebied kunnen voorkomen.

- + Vliegend hert (§3.3 Wnb) komt voor in (oude) eikenbossen. Dit habitat is binnen het plangebied niet aanwezig. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is uit te sluiten.
- + De beschermde houtkevers; vermiljoenkever, heldenbok en juchtleerkever (alle §3.2 Wnb) zijn afhankelijk van oude, holle of vrijstaande bomen of (natte) gebieden met veel dood hout. Deze habitattypen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het voorkomen van deze beschermde houtkevers in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.
- + De beschermde waterkevers brede geelrandwaterroofkever en gestreepte waterroofkever (beide §3.2 Wnb) zijn voor het voorkomen afhankelijk van grote wateren. Het ontbreekt binnen het plangebied aan permanent oppervlaktewater en daarom is het voorkomen van beschermde waterkevers in het plangebied uitgesloten.
- + De aquatische slakkensoort platte schijfhoren (§3.2 Wnb) is afhankelijk van de aanwezigheid van heldere, schone wateren met waterplanten.

Bataafse stroommossel (§3.2 Wnb) is een soort die voorkomt in stromend water (rivieren of beken). Deze soort is al 50 jaar niet meer waargenomen in Nederland. Vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater in het plangebied is het voorkomen van platte schijfhoren en Bataafse stroommossel uitgesloten.

In het plangebied ontbreken geschikte habitats voor de beschermde soorten kevers en weekdieren. Het voorkomen van deze soorten in het plangebied is derhalve uit te sluiten.

4.2.4 *Vissen*

Uit de gegevens van de NDFD blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied geen beschermde vissoorten zijn waargenomen.

Vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater is het voorkomen van (beschermde) vissoorten in het plangebied uit te sluiten.

4.2.5 *Amfibieën en reptielen*

Amfibieën

Uit gegevens van RAVON, de NDFD en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat binnen 2,5 kilometer afstand van het plangebied rugstreeppad (§3.2 Wnb), Alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander (§3.3 Wnb) zijn waargenomen.

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig en daardoor ontbreekt voortplantingshabitat voor amfibieën. Het plangebied is wel geschikt als land- en overwinteringshabitat voor algemene en niet-kritische soorten. Kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad kunnen zich verschuilen tussen vegetatie en/of opgeslagen materialen.

Het plangebied is ook geschikt land- en overwinteringshabitat voor de rugstreeppad. Het land- en overwinteringshabitat van de rugstreeppad bestaat uit muizenholletjes die vorstvrij en boven de grondwaterspiegel liggen. Dit habitat bevindt zich in het plangebied. De meest nabijgelegen geregistreerde waarnemingen van rugstreeppad (NDFD) komen van de Mozartlaan in Huizen, op enkele honderden meters van het plangebied. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat de soort in het plangebied aanwezig is.

Ook voor de Alpenwatersalamander is geschikt land- en overwinteringshabitat aanwezig. Het landhabitat bestaat uit kleinschalige landschapselementen, zoals heggen, struwelen en ruigtes. Alpenwatersalamander overwintert onder uit steenhopen, houtstapels, in muren, onder bladhopen, kelders, takkenmateriaal en in vossen- en dassenburchten (RAVON, 2007). In bekende verspreidingsgegevens van Alpenwatersalamander is de

dichtstbijzijnde waarneming op een afstand van meer dan 2,0 kilometer (NDFF). Deze afstand is groter dan de maximale afstand tussen voortplantingshabitat en land/overwinteringshabitat, namelijk circa 400 meter (Creemers & Van Delft, 2009). Voortplantingswateren op korte afstand van het plangebied zijn ook niet bekend. Er kan daardoor worden uitgesloten dat de soort in het plangebied overwintert.

Reptielen

Uit gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat binnen een afstand van 2,5 kilometer van het plangebied zandhagedis (§3.2 Wnb), levendbarende hagedis en ringslang (§3.3 Wnb) zijn waargenomen.

Het ontbreekt binnen het plangebied aan waterrijke laagveenmoerassen. Geschikt habitat voor de ringslang is daarmee niet aan de orde. Levendbarende hagedis wordt gevonden in overwegend vochtige heidesystemen en overgangen van boscomplexen. Binnen het plangebied zijn geen vochtige habitats aanwezig waardoor het plangebied niet geschikt is voor levendbarende hagedis. Zandhagedis gebruikt open, warme plekjes op de overgangen van open lage vegetatie, lage struikjes en bos om te zonnen, te jagen en voor beschutting. Deze habitats zijn aanwezig in het plangebied. Vooral de westkant van het plangebied, nabij het heidedeel, kan als leefgebied fungeren voor de zandhagedis.

Effectbeoordeling

Het heideterreintje ten westen van het plangebied is geschikt habitat voor zandhagedis. De westzijde van het plangebied is een overgangszone naar bos, dat bestaat uit schraal grasland, heide en open struikgewas. Onderdeel van de voorgenomen werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van het struikgewas, waarmee het leefgebied voor zandhagedis geschikter gemaakt wordt. Op deze locatie worden handmatig grondwerkzaamheden verricht voor het aanbrengen van bebording, een hekwerk en boomstambankjes. Gezien de huidige recreatieve druk op deze locatie zijn toenemende negatieve effecten ten gevolge van de recreatieve toename als gevolg van de realisatie van de entree niet te verwachten. Het verwijderen van de vegetatie en opslag heeft een verstorend negatief effect op het zomerbiotop van zandhagedis. Echter ontstaat na verwijdering van de vegetatie en opslag geschikter leefgebied. Ten gevolge van kleinschalige graafwerkzaamheden wordt een klein deel geschikt overwinterings- en voortplantingshabitat tijdelijk vernietigd. Het betreft hier echter een klein deel van het leefgebied die de soort in de directe omgeving tot zijn beschikking heeft.

Ten gevolge van graafwerkzaamheden zijn tijdelijk negatieve effecten te verwachten op overwinteringshabitat van rugstreeppad. Deze soort heeft voldoende alternatief leefgebied tot hun beschikking. Een significant negatief effect door vernietiging van een onderdeel van het leefgebied van deze soort is hierdoor niet aan de orde.

Mitigerende maatregelen

Voor bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt bij ruimtelijke ingrepen in provincie Noord-Holland een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor het verstoren van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt altijd de Algemene zorgplicht. Door de graafwerkzaamheden en het verwijderen van de vegetatie buiten de overwinteringsperiode (van augustus tot en met oktober) uit te voeren, worden negatieve effecten op amfibieën voorkomen. Bij het verwijderen van de vegetatie wordt in één richting gewerkt, zodat aanwezige amfibieën kunnen vluchten.

Door graafwerkzaamheden wordt mogelijk overwinteringshabitat van rugstreeppad tijdelijk vernietigd. Bij de uitvoering van voorgenomen werkzaamheden in het plangebied worden mogelijk tijdelijke zanddepots aangelegd die geschikt land- en overwinteringshabitat van rugstreeppad zijn. Door de graafwerkzaamheden, het zanddepot en de losliggende steenhopen en andere materialen buiten de winterrustperiode (november tot april) van amfibieën uit te voeren, te verwijderen of te bewerken, wordt voorkomen dat een negatief effect optreedt op rugstreeppad in deze kwetsbare periode.

Het verwijderen van vegetatie en opslag wordt uitgevoerd tussen half september en maart, buiten de actieve periode van zandhagedis. Het uitvoeren van de graafwerkzaamheden aan de westkant van het plangebied (maken van entree, plaatsen spelregelbord en boomstammenbankjes) wordt uitgevoerd na de overwinteringsperiode en voor de eileg van zandhagedis, dit is de periode april tot half mei onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

De aan- of afwezigheid van zandhagedis vast te tellen kan middels soortgericht onderzoek. Indien afwezigheid van zandhagedis vastgesteld is, vervallen bovenstaande mitigerende maatregelen voor zandhagedis. Soortgericht onderzoek naar zomer-, voortplantings- en eilegbiotop van zandhagedis bestaat uit twee veldbezoeken (of drie in suboptimale periode) tussen half april en eind mei of augustus en september (zonnig tot half bewolkt, tussen de 12-20°C).

4.2.6 *Vogels*

Tijdens het veldwerk zijn zanglijster, roodborst, winterkoning en grote bonte specht aangetroffen. Het plangebied is geschikt leefgebied voor algemene broed- en zangvogels. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Uit gegevens van de NDFB blijkt dat de volgende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn waargenomen in de wijde omgeving van het plangebied: boomvalk, buizerd, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil en wespandief (alle §3.1 Wnb).

Voor sperwer ontbreken geschikte bomen om een nest in te bouwen. De bossen zijn te open van structuur voor de sperwer. Buizerd, boomvalk, ransuil, havik, raaf, roek, sperwer en wespendif kunnen wel in het plangebied nesten bouwen. Oehoe kan nesten van roofvogels kraken. Grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, ooievaar, slechtvalk en steenuil kunnen eveneens geen geschikte nestlocaties vinden binnen het plangebied. Er is geen stromend water aanwezig en er bevinden zich geen (hoge) gebouwen binnen het plangebied. Ook zijn er geen ooievaarsnesten aanwezig binnen het plangebied.

Grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, ooievaar, roek en steenuil foerageren niet in het plangebied. Huismus foerageert in de directe omgeving van de nestplek, welke niet aanwezig is. Grote gele kwikstaart foerageert in snelstromende beekjes. Ook dit habitat is niet aanwezig in het plangebied. De overige soorten foerageren in open agrarische gebieden. Ook deze gebieden zijn niet aanwezig in het plangebied. Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, oehoe, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer en wespendif kunnen wel foerageren in het plangebied.

Effectbeoordeling

De aanlegwerkzaamheden en toenemende recreatiedruk leidt ertoe dat nesten van algemene broedvogels worden vernietigd. Dit is verboden en een overtreding van verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Door de toenemende recreatiedruk kan het plangebied minder geschikt worden als leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het gebied wordt minder geschikt broedgebied voor verstoringgevoelige vogelsoorten zoals buizerd, havik en wespendif. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende alternatief geschikt broedgebied aanwezig. Ondanks dat het plangebied geschikt is als foerageergebied voor boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, oehoe, raaf, ransuil, roek, slechtvalk en wespendif, wordt een significant negatief effect van de werkzaamheden op het plangebied niet verwacht. Al deze soorten hebben een groot habitat waardoor zij voldoende alternatieve voedselbronnen tot hun beschikking hebben.

Mitigerende maatregelen

Het verwijderen van bomen en struiken dient te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels en wanneer geen broedgeval aanwezig is. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen echter geen standaardperiode gehanteerd. Ook buiten deze periode kunnen broedende vogels aanwezig zijn.

Voorafgaand aan werkzaamheden dient er te worden verzekerd dat er geen jaarrond beschermde nesten van vogels aanwezig zijn in het plangebied.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Tijdens het veldwerk zijn er geen vleermuizen aangetroffen. Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997), Korsten en Regelink (2010) en gegevens van de NDFF blijkt dat binnen vijf kilometer afstand van het plangebied de soorten baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige vleermuis, vale vleermuis en watervleermuis (alle §3.2 Wnb) voorkomen.

In het plangebied zijn aan de noordzijde bomen met losse schors aangetroffen. Ook zijn er in het plangebied holtebomen aangetroffen. Beide kunnen dienen als verblijfplaats voor baardvleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, vale vleermuis en watervleermuis. Ook wordt het plangebied omzoomd door een bosrand. Deze kan door verschillende soorten gebruikt worden als vliegrouete. Het bosgebied en het heideterreintje kunnen daarnaast als foerageergebied gebruikt worden.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn twee eekhoornnesten net buiten het plangebied aangetroffen. Uit gegevens van de NDFF blijkt dat binnen 2,5 kilometer afstand van het plangebied de volgende soorten zijn waargenomen: algemene spits, woel- en ware muizensoorten, boommarter, bunzing, das, eekhoorn, egel, haas, hermelijn, konijn, ree, vos en wezel (alle §3.3 Wnb). Binnen een afstand van vijf kilometer van het plangebied is ook steenmarter, waterspitsmuis en wild zwijn waargenomen (§3.3 Wnb). Op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied zijn ook steenmarter en waterspitsmuis (alle §3.3 Wnb) waargenomen.

Het plangebied is geschikt leefgebied voor algemene spits, ware en woelmuizen, eekhoorn, egel, konijn, ree, steenmarter en vos. Van de boommarter en de das is bekend dat er op de Utrechtse Heuvelrug populaties van deze soorten voorkomen. Gezien de grote afstanden die boommarters en dassen dagelijks kunnen afleggen (tot 7 km bij boommarter) kan er daardoor niet worden uitgesloten dat het plangebied door de boommarter wordt bezocht als onderdeel van zijn foerageergebied. Voor de bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel geldt dat deze soorten gebruik kunnen maken van de bosranden. Deze kunnen dienen als migratieroute voor deze soorten.

Het plangebied is niet geschikt voor haas en waterspitsmuis. Hazen leven in open weidegebieden die in de omgeving van het plangebied niet aanwezig zijn. Waterspitsmuizen zijn gebonden aan waterrijke omstandigheden

Effectbeoordeling

Indien bomen gekapt worden met gaten, holtes of loszittende schors is nader onderzoek noodzakelijk naar verblijfplaatsen van vleermuizen. De bosrand langs de grens van het plangebied is mogelijk een vliegroute en foerageergebied van vleermuizen. De bosrand blijft behouden na uitvoering van het voorgenomen plan, waardoor negatieve effecten op vliegroutes en foerageergebied niet te verwachten zijn.

De werkzaamheden leiden er niet toe dat bomen worden gekapt, of de bosrand wordt aangetast. Het plangebied blijft geschikt als foerageergebied voor voornoemde grondgebonden zoogdieren. Aangezien ook de bosrand behouden blijft, blijft deze geschikt als migratieroute van voornoemde marterachtigen. Net buiten het plangebied zijn twee eekhoornnesten aangetroffen. Bij uitvoering van voorgenomen plan worden geen bomen gekapt, waardoor geen negatief effect optreedt op nesten van eekhoorns.

Mitigerende maatregelen

Bij het afgraven van de grond worden holen en burchten van kleine zoogdieren, zoals konijnen en (spits)muizen (§3.3 Wet natuurbescherming) vernietigd. Ondanks dat deze soorten vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, dient wel aan de zorgplicht te worden voldaan. Dit betekent dat het niet toegestaan is opzettelijk deze dieren te verstoren, verwonden of te doden. Dit houdt in dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

5 Conclusies

5.1 Beschermde gebieden

Gezien de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (2,0 kilometer) is het redelijkerwijs uit te sluiten dat negatieve effecten van verdroging, versnippering, mechanische en optische verstoring en verstoring door licht, geluid en trilling ontstaan op Natura 2000-gebieden als gevolg van de voorgenomen plannen. Een effect als gevolg van stikstofdepositie is niet op voorhand uit te sluiten. Derhalve dient een AERIUS-calculatie te worden uitgevoerd.

De voorgenomen plannen leiden tot een verhoging van de geluidsbelasting in het plangebied, en kunnen hierdoor een negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Om mogelijk negatieve effecten in te schatten is een “nee, tenzij-toets” noodzakelijk.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende soorten voor die zijn beschermd onder paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Het is uit te sluiten dat in het plangebied beschermde flora, vlinders, libellen, kevers, weekdieren en vissen voorkomen. Wel geldt voor alle aanwezige soorten in het plangebied de algemene zorgplicht, zie §1.4 van dit rapport. Tabel 1 geeft een overzicht van de mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied.

Soorten van paragraaf 3.1 van de Wet natuurbescherming

Bij het verwijderen van de struiken kunnen nesten worden vernietigd en broedende vogels worden verstoord. Gedurende het broedseizoen zijn nesten strikt beschermd. Het vernietigen van deze nesten in de broedperiode is een overtreding van de Wet natuurbescherming. Het verwijderen van de vegetatie en struiken dient te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart t/m juli) en wanneer geen broedgeval aanwezig is.

De toegenomen recreatiedruk kan ertoe leiden dat het plangebied minder geschikt wordt als leefgebied voor algemene broedvogels. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende alternatief leefgebied beschikbaar voor algemene broedvogels.

Door de toenemende recreatiedruk kan het plangebied minder geschikt worden als leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende alternatief geschikt broedgebied aanwezig. Een significant negatief effect van de werkzaamheden op het plangebied als foerageergebied wordt niet verwacht. Voornoemde jaarrond beschermde soorten hebben een groot habitat waardoor zij voldoende alternatieve voedselbronnen tot hun beschikking hebben.

Soorten van paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming

Indien bomen gekapt worden met gaten, holtes of loszittende schors is nader onderzoek noodzakelijk naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Effecten op vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen zijn uit te sluiten.

Het plangebied is geschikt land- en overwinteringshabitat voor de rugstreeppad. Door de werkzaamheden wordt land- en overwinteringshabitat vernietigd. Deze soort heeft voldoende alternatief leefgebied tot zijn beschikking in de directe omgeving van het plangebied. Overtreding van de Wnb wordt voorkomen door werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinteringsperiode (november tot april) van rugstreeppad.

Bij de aanleg van de entree aan de westkant van het speelbos, het plaatsen van het spelregelbord en boomstammenbankjes wordt mogelijk een deel van het leefgebied van zandhagedis kleiner en (tijdelijk) minder geschikt. Ten westen van het plangebied is even geschikt alternatief leefgebied voor de zandhagedis aanwezig. De voorgenomen werkzaamheden hebben hierdoor geen significant negatief effect op het leefgebied van de zandhagedis. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in minst kwetsbare periode (na de overwinteringsperiode en voor de eileg, dit is de periode mei tot half mei).

Middels soortgericht onderzoek naar zandhagedis kan de aan- of afwezigheid van zandhagedis worden vastgesteld. Bij afwezigheid vervallen bovenstaande mitigerende maatregelen.

Soorten van paragraaf 3.3 van de Wet natuurbescherming

Bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen tijdelijke zanddepots en de losliggende steenhopen en stapels puin en andere materialen gebruiken als land- en winterhabitat. Door deze elementen buiten de winterrustperiode (half oktober t/m half maart) van amfibieën te verwijderen wordt voorkomen dat de voorgenomen plannen een negatief effect hebben op amfibieën in deze kwetsbare periode.

Bij het afgraven van de grond worden holen en burchten van kleine zoogdieren, zoals konijnen en (spits)muizen (§3.3 Wet natuurbescherming) vernietigd. Ondanks dat deze soorten vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, dient wel aan de zorgplicht te worden voldaan.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Maatregelen
Vogels	§3.1 Wnb (nest niet jaarrond beschermd)	Nestgelegenheid	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Struiken verwijderen wanneer geen broedgeval aanwezig is en buiten broedseizoen
Vogels	§3.1 Wnb (nest jaarrond beschermd)	nest	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Afwezigheid jaarrond beschermde nesten vaststellen voorafgaand aan werkzaamheden
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Leefgebied	Nee	-	-
Bruine kikker, gewone pad, en kleine watersalamander	§3.3 Wnb	Land- en overwinteringshabitat	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Werkzaamheden stenhopen, materialen en zanddepot uitvoeren in de periode half maart t/m half oktober
Rugstreepad	§3.2 Wnb	Land- en overwinteringshabitat	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Werkzaamheden uitvoeren in de periode april-november
Zandhagedis	§3.2 Wnb	Leefgebied	Ja	Nee, mits maatregelen worden uitgevoerd	Werkzaamheden uitvoeren in minst kwetsbare periode (april-half mei) of soortgericht onderzoek uitvoeren
Algemene spits-, woel- en ware muizen, egel,	§3.3 Wnb	Verblijfplaatsen	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Werkzaamheden in één richting uitvoeren, zodat individuen kunnen vluchten

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Maatregelen
Boommarter, eekhoorn, konijn, ree, steenmarter en vos	§3.3 Wnb	Leefgebied	Nee	-	-

5.3 Advies en aanbevelingen

Geconcludeerd kan worden dat de volgende maatregelen genomen dienen te worden om te voorkomen dat de Wet natuurbescherming wordt overtreden, zie ook tabel 1. Het verkrijgen van een ontheffing Wet natuurbescherming voor de voorgenomen plannen is dan niet noodzakelijk.

1. Struiken worden verwijderd buiten het broedseizoen van vogels, dus in de periode augustus t/m half maart of als geen broedgeval aanwezig is.
2. Er is vastgesteld dat er geen nesten van jaarrond beschermde vogels aanwezig zijn in het plangebied.
3. Werkzaamheden mogen plaatsvinden buiten het broedseizoen van vogels, buiten het voortplantingsseizoen van algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en buiten de winterrustperiode van amfibieën. Deze werkzaamheden mogen worden uitgevoerd in de periode; augustus t/m half oktober.
4. Werkzaamheden aan de westkant van het plangebied worden uitgevoerd in de periode april- half mei in verband met overwintering en eileg van zandhagedis. Soortgericht onderzoek kan de aan- of afwezigheid van zandhagedis vaststellen, waarbij mitigerende maatregelen vervallen bij afwezigheid.
5. Steen-, materiaal- en puinhopen worden buiten de winterperiode van amfibieën verwijderd; dus in de periode half maart t/m half oktober.
6. Middels het programma AERIUS-calculator de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden wordt berekend.
7. Er een "nee, tenzij-toets" wordt uitgevoerd naar het effect van de toegenomen geluidsbelasting op het wezenlijke kenmerk 'rust', waar het plangebied als onderdeel van het NNN voor is aangewezen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + BIJ12, 2017a. Kennisdocument Rugstreeppad *Bufo calamita*. Versie 1.0, juli 2017.
- + BIJ12, 2017b. Kennisdocument Zandhagedis *Lacerta agilis*. Versie 1.0, juli 2017.
- + Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- + Bouwens, S. Provincie Noord-Brabant, 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Zoogdiervereniging - rapport 2017.32.
- + Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging - rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- + Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Ministerie van Economische Zaken. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3 december 2016.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + Natura 2000-gebieden, www.natura2000.nl
- + Natuurnetwerk Nederland, kaartenbank Provincie Noord Holland
- + NDFP - 22-02-2021 19:05:15
- + www.eis-nederland.nl
- + www.vlinderstichting.nl
- + www.waarneming.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet. Daarnaast geldt per provincie beleid voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd).

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 2. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 (§ 3.1 Wnb)	Categorie 2 (§ 3.2 Wnb)	Categorie 3 (§ 3.3 Wnb)
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.

Natura 2000 (bron: Rijksoverheid)

In 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale gebieden.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden

zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- + oriëntatiefase (en vooroverleg);
- + verslechterings- en verstoringstoets;
- + passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolprocedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring voor de plannen of het project nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- + er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- + er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- + er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- + of deze kans reëel is en
- + of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Natuurnetwerk Nederland / Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen.